

Womhaj Bóh!

Czytło 37.
16. sept.

Rętnik 4.
1894.

Szerebiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy kobotu w Szmolerczech knihiczišceječni w Budyschinje a łu tam dostacź sa schtwórtlětnu pšchedplatu 40 nr.

17. njedzela po śwj. Trojizny.

Lut. 14, 1—11: „Gódzi ło tež na šabat hojicź?” tak ło Jezus pšmawuczenych a farisejskich woprascha. Woni ło pak wotmjelnychu. Runje „ne” prajicź, to sakasa jim pak šłabe hibanje šwědomnja a šmilnošće pak bojošć, so njebychu ło šurowi šdali.

Alle Jezus jim se šłowom a se skutkom wotmolwi. Wón wěšće praji: To je runje najwážnišchi nadawł šabata, hojicź. Šabat wschał je tu dla cźłowjeka. Muz šwoje dla bē njespróznivy štworiczel šedmy džen wotpoczował. A Šsyn cźini to, šchtož wón widzi Wótza cźinicź; duž wón praji: „Mój Wótčez hacž nětł do teho cźaka dźela a ja dźelam tež”. Šsabatny wotpoczink njeje žadny kětchowny wotpoczink. Wótž njebē drje wjazy šedmy džen štworik, ale dźelał je wón tola. Wón je wěšo šdzerzał se šwojej njebješkej mozu. Šdnyž pak Šsyn šthorych na šabatnym dnju hoješče, njebē to prawe šdzerženje žiwjenja? A byrnjež wy to s mudrymi šłowami šapřejecze, se šjawnymi skutkami wy jo tola wopokasacze, praji tón šnjes k lešnym farisejskim: Šchto je bješ wami, hdy by jemu wokoł abo woł do studnje paunł, so by wón jeho na mēšće njewuczahnył šabatny džen? Dyrbi dha mi žiwjenje waschich bratrow mjenje hódne bycź, dnyžli wam žiwjenje wascheho škota? Abó ma dha hrošna šebitnošć wjazy prawa, hacž šmilna lubošć?

Ššchi wohnju abó pšchi wódněj nušy wumoz, měšto ło modlicź, to wěšće njeje pšchecziwo šnjesowej woli, ale njedzelu žnjecź, dokelž ło hewal hłodu boja, tež pšchi najwjetšchim bohatštwje, to je s najmjenšcha mała wěra abó

šjawna mamonowa šlužba Šdnyž ło njedzelu wješele pšches leš a pola pšchekhadžujesch k cześći teho, kiž je tež na šabatnym dnju na twoje skutki s wješełošću hladał, šchto dha chze to hanicź?

Šorde jédže s hanibnym pšcheczinjenjom teho, šchtož by mohło hłódnym šlužicź, ło ani šabatny ani dźelawy džen nješłuscheja, ale hdyž ło tón šnjes šam šabatny džen k hošćinje lešneho farisejskeho poda, šchto chze na wješelu njedzelnu hošćinu kamjen czišnyč, hdyž woni na nej w Jezusowym mjenje jédža a pija? Šaj wschał, šchto njecha džecžom njewinošte njedzelske wješele popšchecź? Alle dokelž cźłowjeł njeje živy wot khlěba šameho, ale wot kóždeho šłowa, kotrež pšches Boži ert dže a dokelž je žiwjenje wjazy dnyžli jédž a dušcha wjazy dnyžli cźelo, dha njeje k šdzerženju žiwjenja nicžo nusnišče hacž Bože šłowo a njemóže žane šwječenje njedzele bycź, hdyž šapřewaju předomanje a Bože šłowo abó jo sa šwjate njedžerža, jo radži nješłuscha a njewuknu.

Duž tón šnjes na šwoje šamšne praščenje: Gódzi ło tež na šabat hojicź? niz jeno pšches to wotmolwi, so wón wódniveho dokahnywšchi jeho šahoji a wot šebje pušczi, ale tež hišcže pšches to, so wón šam do farisejskeho domu štupi, so by wón wódnive s hordošću šacžekke farisejske dušche hojicź špytał. Ššchi tym ło wón jako prawy lekał pokáže, kiž móže hnydom měšto šthorošče pošnacź, tež prawe lekařstwo wuřacź. Žadošć, so bychu na najwyschšchim mēšće šedželi, porodži w farisejskich hi-dženje a šakaklošć pšchecziwo Jezuskej, kiž šebi pola ludu pšches šwoje krašne skutki wjazy kšwalby a cześće doby

hacž woni. Duž darwa jim wón pschi hoščinje lěkarstwa sa duschu, kotrež móžachu jim tež sa pscheproschenje t Božemu wječorej a t njebjesnemu kwašej t zohnowanju bycz.

Tak tón Knjes babat šwjeczi, šwojim nje-pscheczalam dobrotu wopofasujo, sa poklecze zohnowanje wudželejo, jich mordarstemu lafanju šwoju duschewumožerstu lubošč na-pscheczimo staja a wopofaze we wyschškej myšli hacž wšchitzy tamni hoščo, hacž jeho šamšni wuczobnizy tehdy hiščezje nje-pósnachu, šwoje słowo: Móji Wótz wot nětt hacž do teho czaša džela a ja dželam tež.

So tola njeby ničto šabatny džej kuntwory zdžij a kamele nje-póžrał, ale tež ničtón ewangelsku nje-dželstu šwobodu sa pschifryczje czělnych žadoszczow a škradžneho nje-pscheczelstwa pscheczimo Bohu nječzinił! Schw—

Myšle wo ženjenju.

Poručž temu Knjesej šwoje pucžel!

Wo E. Schrentu.

Šhto trjeba człowjek, so mohł šo ženicz?

(Potracžowanje.)

Šhto trjeba człowjek, so mohł šo ženicz? Š tym praschenjom hiščezje t molom hotowi nješkmj. Jene t naj-prěnišchich žadanjom sa Bohu špodobnu žentwu je staršchiske zohnowanje. Wopaf je, hdyž džeczi t hotowym šlubjenjom psched staršchich stupja; džeczo, kotrež ma prawe džeczaze smyšlenje, to nječzini, wone šo staršchich wo radu prascha, prjedy hacž žaneje kroczele czini a šo njemoženi, hdyž staršchey se žentwu psches jene nještej. To je wulke samolenje, hdyž šebi něčto myšli, so bjes staršchiskeho zohnowanja póndže. W twojimaj staršchimaj mašč t Bohom šamym czinicž; jeho mašč czesczicz w šwojimaj staršchimaj. Ty dyrbišch twojeho nana a twoju maczer czesczicz, so ty dołho živy budžesch, a so šo tebi derje póndže. Š Mójš. 5, 16. Wo tych słowach špodobanje twojeho Boha wot teje czescze, kotruz šwojimaj staršchimaj wopofazesch, wotwišuje. Wo tym šwjatym šakonju twój Wóh pschezo czini. Šak někotra žona hižo pschede mnu šedžesche horze šylly płaczo, dofelž mějesche šamu šrudobu a hubjenstwo w mandželstwie, a hdy bych šo jich wo-praschal: „Běšchtaj tež staršchey t waščey žentwu psches jene?“ by šo hušto „ně“ wotmolwilo! Ša šym w tym šrudžazeho nashonjenja czinił. Žona, kotraž běšche šo pscheczimo šamej woli staršcheyu ženiła, dyrbišesche šo wscha šhora se šwojimi nje-pošluschnymi džeczimi t šwojimaj starymaj staršchimaj wrócizcz, a jejny muž šo wobwěšny.

Ša wschal wěm, so je wschelakim młodženzam a młodym holzam czěžko šo bjes staršchiskeje rady a woly njemoženicz. Šdyž šo, kaž to lěto a bole waščnje bywa, hižo w šchulskim czašu wscho móžno sa šhribjetom staršcheyu czini, jinaj šo wěrnoscz nje-praji, hdyž šo myšle se wschelakimi hrošnymi wobrašami šajedocza, šo dobre waščnja šhubuja. Š tajtimi młodženzami a młodymi holzami lóschty a žadosczje hrajtaja. Woni se šwojej nječzistosczu wschudžom wišajo wostanu, lója a dadža šo lójicz a hdyž maja t žyła hiščezje sa nušne šwojim staršchim šwoje šlubjenje šjewicz, hušto došč t hotowej wězu pschindu, so praja: ja dyrbi ju šo ženicz; czeho dla?! — to czěžko wuhudacz njeje. Tajzy ludžo bjes bójšteho a człowškeho zohnowanja do mandželstwa stupja; poklecze czělnych lóschtow jim sa pjaty wišy a jich šwójbu móžesch se šamej želnimosczu a bološču wobhladacz, dofelž jim wschitke dobre pobožne šašady pobrachuja. Wóh chyzł šo nad tajtimi młodženzami a młodymi holzami šmilicz! Wone je psches měru wulke hubjenstwo, hdyž šo telko młodych ludži do žentwy a teho dla tež pschi žentwe žyłe wot hrěcha wodžicz dawa. Ša tajkich je jenož jedyn pucž t wumožanju: półne wobroczenje. Š so bychu pósnali, šhto t jich wěrze šluži!

Šdyž dyrbi šo kóždemu młodženzej a kóždej młodej holzy po šwjatym pišmje a t nashonjenja radžicz: nježen šo prjedy hacž šy se staršchimaj porēczał, so by t jeju zohnowanjom do mandželstwa stupicz mohł, dyrbi šo tež prajicz, so šu někotři staršchi tež bohuzel njerosomni. Šsu staršchi, kotřiž pschi ženjenju šwojich džeczi jeno na šemške hladaja. Šdyž jim młodženz abo młoda holza bohata došč njeje, šwojeje domosnosczje tež tehdom nje-dadža, hdyž hewaf pscheczimo temu człowjesej ničjo prajicz njemóža. Drušy w hrěšchym waščnju na „šchtant“ hladaja a czinja džeczom

ženjenje psches měru czěžke. Tajzy staršchi šu hižo hušto džěščzome žiwjenje šchajli a maja wulke samolwjenje. Šchtóž chze Boži šastupjer bycz, dyrbi šo w tajkich wažnych praschenjach Boha bojeć a nješmě džeczo šhibowacz pod špchaš nahrabnosczje, abo czesczelačomnosczje. Najwažnišche praschenje wostanje: Móže moje džeczo t tym człowjekom šbožowne bycz? Še wón abo wona wobrocžena? Še jeho wolenje po Božej woli?

Dale šu tajzy staršchi, kotřiž t žyła žaneho roššuda nimaja, dofelž šu šami bjesbóžni. Šow žane radjenje njeje. W tym padže njech šyn a džowka pschi tym wschém nana a maczer czesczitej, njech pytatej t nimi w měrje wostacz a njech jim šwoje pschedewšacze, kaž šo šlušcha, šdželitej. Ša wopaf šo wot džeczi tajkich staršchich žadacz nješmě, so šo wot nich wodžicz a wobknjezicz dadža pscheczimo Božej woli. Šrudna wěz je, so dyrbi šo to prajicz; ale to šo w našchim czašu hinał njehodži, dofelž šu našche wobštejnoscze hubjene a t džela bjesbóžne.

Šdyž matej młodženz abo młoda holza tajkich hubjenych staršchich, kotrychž móžetaj šo do šluba t czěžka praschecz, njech nješakomdžitaj šo nashonjeneho šchesczijana wo radu praschecz; ja rěczu t wotpohladom wo nashonjenym šchesczijanau. Šušto w mojim duschowpastyrstwie namašam, so ludžo, wo kotrychž šebi to myšlił njebych, do wěšteje lóhtosmyšlnosczje pschindu. Šrěnje praschenje jim njeje smyšlenje, wěra człowjeka, ale šwonkowne šastaranje, a duž hromadže braščezja bjes wscheho wobmyšlenja šebi njemyšlo, šajtu winu na šo škoža. Šdyž dyrbi šo w žanym padže t wobhladnimosczu, t mudroszczu, t modlitwu a t boha-bojašnoszczu radžicz a šudžicz, je to pschi tym praschenju wo šlubjenju nušne. W tym praschenju trjebašch roššuda tajkich šchesczijanow, kotřiž maja žiwjenšteho nashonjenja.

Derje tym młodym, kotřiž maja wěražnych staršchich, kotrymž czašne a wěczne šbože jich džeczi na wutrobje leži a kotřiž pschede wschém chzedža, so by šo Boža wola t jich džeczimi štała. Ššched šelko hubjenštwom šo tajke džeczi wot staršchich wukhowaju! Šelko potajneho a widomneho zohnowanja wotpoczuje na džeczoch tajkich staršchich, wošebje w czašach, w kotrychž šo wo najwažnišchu krocžel w žiwjenju, wo ženjenje jedna. Mašč-li tajšej staršcheyu, džakuj šo šwojemu Bohu na kolenach a czescz jeju w pošluschnosczji! (Potracžowanje.)

Šhubjeny a namašany.

Ššcheložil Š. D.

(Potracžowanje.)

Někotre lěta pošdžiško.

Něšhto lět šo miny. Ššwěrna macž wošyrocznych holczkow bě w šwěrnym džele šwoje mozy šhubita a wošlabnyła. Čježka šhoroscz bě ju nušowala, w jejnej europiskej domišnje pomoz a šahojenje pytač, jejne jej poruczene holczki wopuschczicz, je šwěrnemu hladanju a starosczji jich pastyrja poruczejo. Tutón je je tež pašł na šelenej luzzy, a niž jenož to, našch hnadny Wóh šo tež na tutej mišioniskej žonje wopofusa jako najlěpšchi lěkar, pošylni jejne mozy, so móžesch šo po czašu, na czěle a na duschi woczerštwjena, na městno šwojeho džela wrócizcz. To bě wyškanje a wješkeloscz, jako macž dóndže. Wulzy a mali czišczachu šo t nej, ju poštrowicz, mjes nimi tež našcha Mathilda. Šak šwěczeschtej šo jejnej woczji, jako štrawjo šwojej dobrocželzy ruku da! Šak czišczje hinał šo šwěczeschtej hacž tehdy, hdyž pschi durjach šchule štejo jej na šchulerjow škoži! To njebe wjazzy ta šama mjelczata Bibia, šajkaz tehdy psched mišioniskej žonu štejesche, jej bě wutroba półna, kaž chyzła sa šobu wschitko wupowjedacz, šchtož bě hacž dotal w šrudobje a wješelu nashoniła a šaczula. Šnjeni Šuchš jeno šhoni, so bě šo Mathilda t pětnym mužom t wošady woženila a so bě holczka, prjedy wuczby šo tak bojaza, šama t wuczěrku w bazarškej šchuli jeneje jendželškej knjenje. Móžno njebe roššudžicz, kotra wješkeloscz bě wjetšcha, ta, jo powjedacz abo ta, jo šlyšchecz, to dopominašche na tamne žonine šlowa: „Wješkelczje šo so mnu, ja šym šwój krosch šašo namašala!“

Wot tuteho czaša Mathilda niž jenož do namašanych ale tež do pytažnych šlyšchesch. Šunu wječzor šastupi pola mišioniskeje žony. Ša ruku wjedžesch něhdže šchěščlětne džeczo czišczje hubjeneho napohlada, a prošeschche, so by šo do šyrotownje pschijała. Młunia, tak ta mólczka holczka rěšesch, bě džowcziczka pohanskeho hornčerja a bě tež se šwojej staršchey kotru šchulu, w kotrejž Mathilda jako wuczěrka škutkowašche, něšhto czaša wopytowala. Duž wumrije njenadžujzy nahle jejna macž na šholeru. Šejny nan, nješwědomliwy człowjek, pschepoda staršchu holczku jejnemu

pschichodnemu nanej, pschetož po póhanskim waschnju, bė so tuta hižo jako džěcžo flubika, abo sjawnišcho prajene, wudała. Mału Muniju nan twjerdeje wutrobny jejnemu donitej pschewostaji a so na puczomanje wot jeho póhanskeje nabožiny poruczene poda. Nichtó so sa mału holcztu, kiž hlódna w domje sawosta, nje-starasche. Tu a tam bė drje řebi kufł khlěba wuprořyła; ale to njedobahajsche, so by řwój hlód stajiko, a moży woöheho džěcža rucze spadowachu. Duž šhraba řo Munija a dolěse hacž t tamnej bozariskej schuli, hdžez řo řmjerčz mucžna na řhód lehny. Tajka bu wot Mathildy namakana a řobu domoj wsata; haj, wona cžinjěsche, jako tamny řmilny Samaritski; jako bė řo nařyčžika a napila, domjedze ju do hospodny — do Sigra — do řhrotownje, hdžez bė něhdy řama pomoz namakala. Tam řo Munia na naj-lubosčžiwischo pschija. Pod staroblimym hladanjom jejne moży bórřy řařo pschibjerachu a wona bu bóle a bóle řylniřha. Sejne něžne a doměrnive waschnje ju bórřy wschittim lubu řczini. Muniji bė wjeřele, rořwucžowanishe hodžiny wopytowacz, mješ kotrymiz bėchu jej bibliske najlubishe. To řłowo njepadze mješ cžernje ani na řkału, wone pany do dobreje role a pschinjeřy bohate plodny.

Kak jene to druhe namaka.

Tak bė řo Muniji žohnowanja polny cžaf minył, wona bė řwojeho řbóžnika lubowacz namukla a žadasche řebi, řo tež wob-džělicž nad řkchcženřkim rořwucžowanju, kotrež nětotre starishe holcžki dostawachu. Duž řapoczja Minia řhora byčž, řurowa řymniza řlabjěsche jejne řłabe cžěko a žane řěkarřtwa nicžo njepomhachu. Sejna řłabosčž bu tajka, řo wjazy řhodžicž njemóžěsche, duž řo do hojeřnje domjěřy. Tam mała cžerpjěřka cžičha na řwojim řěhwje řezěsche. Bóh řwijatny Duch džěłasche na jeje duřhi, řo by ju dořonjal a wuhotowal řa nutřhód do řbóžneje wěcžnosčze. Bóh najř řwěřny Wótčez bė řo tež řa wothladowarřku jejněho cžěka staral. řunu pschindze Mathilda t řhorej, pschewodžena wot holcžki ř wupłakanymaj woczomaj a ř jara řrudnym woblicžom. To bėsche řulmaja, řarscha Munijina řotra. řduž bė to tež řrudne řařowohladanje, wjeřele, haj wulke wjeřele tola tež bė. Ale řak řulmaja tam pschindze? to cžemny řebi ř krotka wot Mathildy pomjedacz dacž.

řulmaja bė wot tamneho cžafu w domje řwojeho pschichod-neho nana pschebnywala a woni bėchu tam ř nej řlě řakhadželi. Duž pschindze powjěcž wo nanowej řmjerčzi; to njebė drje řak řrudžaze a bolostne řa řawostajene džěcžo, ale tola pschicžina, řo do wulkeho řubjenřtwa padze. řschetož jeiny pschichodny nan řhutnje prajěsche, řo w noży řaru a řlepanje řlyřhi, kotrež pschěř nitoho, řhibe pschěř řhutow — to je řlyř duchow — nastanje. řbohi muž mjenujžy wěřjěsche, řaž jeho to jeho wěra wěricž wucži, řo bėchu duchowo řemřjetny pschisřhi jeho cžwilowacz a řo jemu měra a pořoja njewostaju, doniz njebny džowku řemřjeteju řarscheju ře řwojeho doma pokasal. Duž poda řo mužej jenakeje řasty, kiž mješěsche małej džowcžicžny a řebi řonu řwojemu řynej řadasche. řan do teho řwoli, řo byřhtej řo řlubikej a ř tym bė řulmajiny donit wucžinjěny a wěřty. řona řyřbjěsche dom wopuřcžicž. řam njemějachu řaneju wuřchow řa jeje proštwy, řaneje wutrobny řa jeje řylřy, wona bu wuřtorčžena a njěřmilnje řubjenřtwu pschewostajena. řulmaja bė pschiwuřnyř prořyła, řo bychu ju do jich doma pschi-jeli, ale tucži řo wobarachu. řa to džěsche do bozariskej schule řo by řo Mathildy řa řwojej řotru wopraščala. řako řulmaja řhoni, řo bė tuta do řhrotownje pschijata, ale řo něřko runje w řchpitalu řeži, proščěsche, řo bychu ju t nej domjedli. řak řo řotřje po dořhim džělenju řařo wohladařchtej; pschi tutym řařo-wohladanju drje řylřy njepobrachowachu, kotrež wořebje řulmaji bohacze pschěř řrone řiza řo řonjachu. řunija bė něřko řwěřnu wothladowarřku namakala; pschetož ani wo dnjo ani w noży njě-hibasche řo jeje řotra wot řěhwu řhoreje. řa nju bė to cžěžki ale žohnowanj cžaf.

(řłoncženje pschichodnje.)

řhwal řoha, moja duřha, A jeho mjeno, řchtož we mni je!

řduž je tež řoha řhwalicž pschězo našcha pschisřkusnosčž, tola cžłowjeř w žanym cžafu t temu řak hotowy njěje, řaž w na-lěřnym cžafu, řduž džiwny na džiwny wohlada, řduž wschitto řczěje, řdžez řywa řwět džěř a řjeřřhi.

řschěscžijan ma řisčcže wjěle wjazy pschicžiny řhwalicž, wón ma řutrowne wjeřele w řwojej wutrobje, wón je řiwny w wjeřěřnym

žyřkwinskim cžafu a po řutrownyř řhěřluschach řpěwa řwojemu řohu džak w řrařnyř, řhwalobnyř řhěřluschach, na řotryčž řny řak bohacži.

ředny ř najřrařniřchich řhěřluschow w našchich řpěwarřřich: „řhwal řoha, moja duřha a jeho mjeno, řchtož we mni je!“ řny řny teho dla pobozněmu řuřřkemu wójwodže řlbrechtěj I. řrajazy džak winojčzi, řo je řwojeho luběho dwórřřeho předarja řramanna nawabił, 103. psalm do řjaneho řhěřluschu řestajěcž. řón řhěřlusch je řo hižo řahe do luběje řerbishe řěcže řjenje pschěłožik; řchto je pschěłožer, pař wjazy řnate njěje (cžo. 320).

řójwoda řlbrecht řón řhěřlusch jara lubowasche; wón njě-běsche jemu řamón džakny a řhwalobny řhěřlusch, ale jemu tež bohaty řrořčt pschinjěře; a řduž na řwojim řmjerřnym řožu řezěsche, řyřbjěsche řo jemu řón řhěřlusch pschězo řařo řpěwacz a wón řobu řpěwasche.

řisčcže džěřka my řón najřarschi řhwalobny řhěřlusch řutherishe žyřkwje ř wutrobnej radořczu řpěwamy, a ř nami řón řpěwa wjěle řudow.

ř wořebje džaknej, radořcziwěj wutrobu je řón tež řarar řan řuthmann něhdy řpěwal, jako bu ř hrožazěho řmjerřneho řrařha řbožownje wumožěny. řón bėsche ř řararjom w řěschnje w řlwřisřřo-řchlesisřej. řeho wořadni řyřłachu tam a řow roř-próřeni a wón mješěsche wjěle prošy jich řastaracz. 20. meje 1717 puczowasche řhoryř wopytowacz, něhđze 40 mil řoko wokoło.

řněh na řorach řajěsche a řěcžki řewal małe, bėchu řaž móžne řorhaze řěři, tež řěcžka řlře, pschěř řotruž řyřbjěsche řarar řuthmann.

řhoryř bė řelko wopytacz, řo řyřbjěsche duchowny wřchudžom dlěje wostacz, hacž bėsche řebi myřłik, a řalle řobotu wjěčřor pošdže do řderberga pschindze. řoni jeho prošchachu: „řostař pola nař, wona je nož“; tola řuthmann řo džěřcžcž njeda, dořelž mješěsche na druhi džěř řwojemu řollegi w řěschnje pschi řožeř řłužbjě t pomozny byčž.

Duž řrořčtnje won do noży řěchasche. řěřacžt jemu pucz wobřwědcži a řararěj cžyřsche řo řame řmjerřne řhěřluschě řpěwacz. řpěwajo bėsche ře řwojim pschewodžerjom t řěcžny řlře blisřko wřy řonřolna pschisřchok. řchumjo řo řořny nimo pschi řriřny řtejazeju řěchazeju walachu a řamo řmužitěmu řuthmannej řtyřřnosčž pschindze; wón pař řo w nutřnej modlitwě wřchěho-móžněmu pomozniřej poruczji.

řeho pschewodžer řěchasche přeni a řbožownje na druhi řriřny pschěřdže. Ale řarar bu pschi řamym wot řorhazyř wodow řwřócžěny, řonjoza řłowa bėsche řama widžěcž. Duž řuthmann řwoje řkoczjo na dobo pohoni řawołajo: „řłój řnježe řěřu, pomhaj! řch, mój řnježe řěřu, pomhaj!“ řřlyřny řón wřchitke moży napinajo poškoczji a řbožownje řwojeho řnjeřa na druhi řriřny donjeře.

řaž ř nowa narodžěny, wumožěny ř řonja řkoczji, na řwoje řolena padze a řwojemu pomozniřej w njěbjěřach řaspěwa: „řhwal řoha, moja duřha!“

řok hodžiny mješěsche řuthmann řisčcže do řreistadta a wón cžehnjěsche wjeřěřny řwój pucz. ř tym mješcže jeho pschěcžělnje witachu a ře wřchěm řastarachu. řa druhe ranje móžěsche wotřchewjěny dale řěchacz a řo domoj wřócžicž.

řako cžyřsche řo pschěřwědcžicž, w řotrym cžafu bėsche w wulřim řrařsche pobnył, pokasja jemu ř wodu napjělnjěny cžafniř, řotryž bėsche řtejo wostal, $\frac{3}{4}$ 10 wjěčřor. řako řuthmannowa mandželřta to řlyřčěsche, řwojej ruży řtyřny a wuřna řo řwojemu mandželřřtemu, řo bėsche řunje w tym cžafu na řolena padnyła a řoha wo pomoz a wobarnowanje řa njěho prošyła.

řhěřluscher teho řhěřluschu: „řhwal řoha, moja duřha!“ dr. řan řramann narodži řo w řlowym mješcže w řayerisřej 4. julijs 1481. řduž bėsche w řipřku na duchownřřwo řtudowal, bu w řěcže 1516 magisřter, potom řektor řomaschoweje řchule w řipřku. — řako bėsche tam rořřěcžowanje bješ řutherom a řčkom w řěcže 1519, bėsche řektor řramann dořřrej řčkej jako řamulus a piřar t bofej. ř tym dnjach, řduž řo řuther ř ččkom řjawnje rořřěcžowasche a pschěcžiwu njemu wuřřupi t řožeř cžěřcži, řo dořpořne pschěměnjěne ř řramannom řta. řón tež přjedy měra njenamaka, doniz řo řři řěta pošdžisřcho t dořřorej řartinej do řittenberka njepoda a jemu řo pschisřamřny. řón njerođžěsche wo mřdu, a wón bėsche tola w řipřku jako řektor řomaschoweje řchule dobre dořhodny měř.

řóh pař mješěsche wážne měřto řa wobdarjěneho řwěřneho řłužobnika. řschetož w řěcže 1525 jeho do řönigsberga w řruřkej

pomocia, hdžež wón potom se Speratom a Brießmannom reformaziju samjedže, hdž tež pod wjele czežkotami a pscheczimwenjom.

Wón bēšche wulki, ale czežki štutk a šnano tež wulke pró: y jeho cželne mozy slemichu, so czežko sšhori; pschetoz hižo 29. hapr. 1541 wumrije wobžarowany wot wjele, kotrymž bēšche k prawemu pōsnacžu pomhał.

Wschelate i bliska a i daloka.

Pschi wulkej šwjatocžnej hoščinje, kotraž je šo w Königsbergu wotměla, je kžezor k šhromadženym semjanam móžne šłowa rēčzał. Wón je bjes druhimi jich kžetro hanik, so šu pscheczimwo wifowarštemu ludej i Ruskej byli a šo šu tak šhroble pscheczimwo njemu horjestupili. „Moji knježa, je kžezor prajik, pscheczimwenje Pruskič semjanow pscheczimwo jich kralej je nješšyščana wēž. — Moje durje šteja kōždemu wot mojich podanom wotewrjene a šwolnijiwe poškušam na njeho. To njech je našč puč a jako wuhajšijene wobhladam wscho, šchtož je šo štało.“ Dale je wón jich wschēč tak napominał: „Na waš dže nētł mój hłōš; horje k bēdženju sa wēru, sa dobre pocžinki a rjadu pscheczimwo šbēžkarškim stranam. Kaž šo ešeu wokoło duba pleče, jōn pschi se šwojim liščjom a jōn šakita, hdž wihory šchumja psches jeho kōnu, tak lehnje šo prusti worjoł wokoło mojeho domu. Njech je wón a i nim žyle semjanstwo nēmskeho naroda šwjeczaze šnamjo sa žyly lud. Duž podajmy šo hromadže do tuteho bēdženja! Do přēdka i Bohom a njecžekny je, kiž šwojeho krala wopušcži!“

1500 pōšnaškich mēščezanow čže šo do Barzina podacž, so bychu wjetčej Wišmarkej šwoje pocžezčowanje wopokasali.

Dopomniški džen w dobyčju pola Sedana je šo w žylym kraju i wulkej horliwoščju šwjeczil. Duž po wschēm šdacju nješmēja Franzowšy a i nimi šozialdemokracy tak bōrny wješele, so šwjeczenje tuteho czežneho dnja šahinje.

Ruski kžezor je šako na pkušu šhorił a štrach nješda šo mały byčž; lēkarjo šu jemu dospošnny mēr a šdžerženje wot wscheho džēla radžili.

Bóh wschitko widži.

Wērnny podawł.

Wōškomlētny hōłz i dobreje šwójby bēšche w wobthadže i hubjenje wocžehnjenymi towaršchemi wschelate njepoškušnosče nawuknył, a podarmo šo štarškej i dobrym a se šlym próžowasčtaj, šyna polēpschicž.

Jako bēšche šako poškrale jabłuka w šahrodže šchajł a čžyšče šo potom hiščče wulhacž, šo nan rošhnēwa.

Šajprjedy jeho, kaž bēšche to šakžuzil, pošhošta a potom jemu dwojaki hrēč psched woczi džeržesche.

„Šlaj, mój luby šyno“, praji wón, „ty twoju lubu macž a mje jenož nješrudžič ale pschede wschēm wulkeho Boha w njebješčach. Toho dla šebi toia pschezo pomyšł, hdž šo špytowanje pschibližuje, so wschehomōžny Bóh tam horšach wschitko, šchtož ty čžiniš, šlyšči a widži.“

Šrudnje bēšche pošhoštany hōłz pschipoškušal a jako bēšche nan dopowjedał, šo plakajo praschesche:

„Je to šawēščje wērno? Widži a šlyšči Bóh ludy Knjes wschitko, šchtož my čžlowješko čžinimy?“

„Šaj, moje džēcjo, to je šawēščje wērno: Bóh widži a šlyšči wschitke wēž“, šnapšcheczimi nan šhutnje.

Duž šapocža mały hiščče bóle plakacž a škōncžnje žakōščjo wurasny:

„Ach, kač je mi žel! Kač je mi tebje žel, luby nano! Pschetoz, — pschetoz, — duž je džē Bóh luby Knjes tež widžal, kač jara pjany ty wčžera bēšche!“

Ššylny muž šo šacžerwjeni a potom woblēdnny. Njewinowate a wo woprawdžitej bojošči šwēdcžaze šłowo jeho džēščja bēšche jeho tak trječiko, so šłowcžka prajicž njemōžesche.

Šaj, tōn hōłz mēješche prawje se šwojej bojoščju; pschetoz dorōščzenych hrēč wēščje tyšaz kōčž wjazny wazi hacž džēcžazy hrēč.

Prēni kōčž w šwojim žiwjenju šo muž šwojeje šlabosče hašbowasche a w čžichim Bohu šłubi, so njecha nihdy wjazny šwojemu džēščju pschicžiny k tajkim šłowam dacž.

Šebžbuj šam na šebje, pschetoz Bóh widži a šlyšči wschitke wēžy.

Domjazny kšičiž.

Šo nēmskim.

Šwucžene a hušto šlyščane mjeno ša žakōšč je kšičiž, ale woprawdže wschitko, kotremuž takle rēłaju, tuteho šwjateho mjena nješakžuzi. Š Jesušoweho šłowa: „Čže-li šchto ša mnu hičž, tōn šapřej šo šam a wšmi šwój kšičiž na šo a pōj ša mnu“ (Mat. 16, 24) špōšnajemy, šo je šnutštowne šwišowanje mješ našcheho šbōžnikowym čžerpjenjom a mješ jeho wucžomnikowymi, šo šmē jenož tōn, kiž jako tajki wucžomnik Jesom Šhryšta, tak šmyšleny, jako wón tež bēšche, šwoje brēmjo nješe a šnješe, šwojemu čžerpjenju tamne mjeno dacž. Hdž wschitke wobčžeznosče šwojeho žiwjenja, próžu a kšičiwdu, bološčje a štarosče a wschitko druhe czežke se ščžerpliwosčju jako i ruki šwojeho Boha na šo wōšmješč a pod tule ruku šo ponižuju, i dobom šo na tu šamu i wērijazny k Bohu modlenjom šepjerasč a špušččesč a šebi jēnemu šchwitanju na šwoje duchowne žohnowanje a šbože škžuzicž dawasč, dža je prawe mjeno ša to kšičiž.

Tak šteji tež i domjazny kšičizom. Wēščje nimale do kōždeho domu druhdy žakōšč a tyščnosč, šrudoba a plakanje šacžehnje. Kaž ma pschi wschitkich wodženjach našcheho Boha našche pschēšwēdczenje byčž, šo Bóh i nimi jenicžy našche lēpsche pyta, tak je w tajkim domjazny kšičizju Bōža wola a dyrbi našcha štarosč byčž, šo by psches njōn pschezo lubošnišči a wuziči šwajš lubosče mandželšejju bjes šobu, štaršejju a džēczi, knještwom a škžobnyč, a wschitkich rjenje i Bohom šjednocił. Duž dyrbja tehdy wschitžy domjazny a wošebje mandželšaj w wērije a lubosči čžim twjerdšcho jedyn na druhim wišacž a džeržecž, šo bjes šobu pošbēhomasč a šmēromasč a šo Boha a jeho mišosčiwjeje pomozny troščtowacž; čžišče nješchēščijanzny pak je, hdž šebi potom bjes šobu žiwjenje hiščče czežšche čžinja i morkotanjom, se šwarjenjom, i porokowanjom a i njelubosčiwymi rēčžemi, hdž čžinja, kaž Šiobowa žona čžinjesche, kotraž k šwojemu čžerpjazemu mužej džesche: „Džeržič ty hiščče twjerdže šwoju šwērnosč? Požohnuj Boha a wumł.“

Šak mataj mandželšaj wot Boha jimaj napoščženy kšičiž njesč, to je nam na rjane waschnje pobožna pruska kralowa Luisa pošasała, kotraž w dnjach czežkeho nješboža na šwojeho nana pišasche: „Šad budžecže Wy, luby nano, šlyšchecž, šo šo nješbože, kotrež je naš potrječiko, njeje do naju mandželšeho a domjazeho žiwjenja dobyło, šo je wjele bóle to šame wobtwjerdžiko a namaj hiščče drōžšche ščžinił. Mój mandželški je dobrocžiwšči a lubosčiwšči hacž hdy. Wčžera se šwojimaj šwērnymaj wōčžkomaj na mnje pohladuju rjekny: Ty, luba Luisa, šy šo mi w nješbožu hiščče lubšča a drōžšča ščžiniła. Nētł se šhonjenja wēm, šchto na tebi mam. Wōšach njech wihor howri, jenož šo w naju mandželštwje dobre wjedro je a wostanje.“

Tak bē prawje. Njesbože luda, kotrež bē ždyn šame nješbože kralowšeho domu, krala a kralomu jenož hiščče kručžičho šjednoci. Tež Luther, kotrehož džē je Bóh tōn Knjes do jara wjele domjazeho kšičiža domjedł, mōžesche wo šwojej mandželšej prajicž: „Ša mam pobožnu šwērnju žonu, na kotruž šmē šo mandželšeho wutroba špušččecž.“

Š rošpominanju.

My dyrbimy nawuknyč: w druhich Šhryštuša lubowacž, Šadama njesč a Šhryštušoweho pscheczimnita (antihryšta) hidžicž, hdžēžtuli jeho namatamy.

Jenož tōn mōže Boha prawje šhwalicž, kiž šo šam šwari.

Čžim šlabšči je čžlowječ, čžim czežšcho je jemu dobyčje nad nim šamym.

„Pomhaj Bóh“ je wot nētka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschēč pschēdawarňjach „Šerb. Nowin“** na wšach a w Budyščinje dostacž. **Na šchtwōrcž lēta** placži wón **40 np.**, jentliwe čžišla šo po **4 np.** pschedawaju.